

stillingen i dens nuværende Skikkelse med mekaniske Fremgangsmaader, der tillader, at Arbejdet drives den allerstørste Del af Aaret under fabriksmæssige Former. Dette skyldes dels nye Fremgangsmaader til Brydning af Tørvemassen, idet man nu er kommet ind paa at udføre denne ved Hjælp af en kraftig Vandstraale, som skyller Tørvemassen fri, paafølgende Sønderdeling i en Maskine og dernæst Transport til Klaringsbassinerne i Rørledninger. Paa denne Maade vil man være i Stand til at bryde Tørven paa ganske rationel Vis og derved at komme til en Løsning af et af de allervanskeligste økonomiske Spørgsmaal paa Tørveproduktionens Omraade.

Ogsaa den senere Behandling af Tørvemassen har man Haab om at kunne udføre paa ganske anden Maade end nu, hvor Tørringen i Luften med det dertil hørende betydelige Haandarbejde spiller en for stor Rolle. Man er i Stand til ved nye Fremgangsmaader at fjerne over de fire Femtedele af Vand uden Anvendelse af Lufttørring, alene ved Presning, og man kan saaledes bringe Tørvemassen i en Tilstand, hvori det kan betale sig enten at anvende den paa Stedet til Drift af en Gasmaskine eller tørre den videre ved kunstig Tørring og derpaa fremstille Tørvebriketter.

Begge disse Fremgangsmaader — Fremstilling af Elektricitet paa Mosen og Fremstilling af Briketter — giver Mulighed for en saa gunstig Udnyttelse af Tørven, at den vil kunne konkurrere med det udenlandske Brændsel; for Tørvebriketternes Vedkommende derigennem, at disse bliver lige saa gode som de i andre Lande i meget betydelig Udstrækning anvendte Brunkulsbriketter, der er et af de bedste Husholdningsbrændsler, der eksisterer.

Angaaende Brunkullere skal vi nævne, at man i Tyskland, hvor der findes meget store Lejer af Brunkul — tildels af lignende eller endogsaa mindre god Kvalitet end f. Eks. Troldhede-Kullene — har oparbejdet en meget stor Industri, hvis Produkter dels er de ogsaa her i Landet godt kendte Brunkulsbriketter, der afgiver et ganske fortrinligt Brændsel, og dels kemiske Produkter af forskellig Art. Der er saaledes Haab om, at de danske Brunkul kan underkastes Forædling efter de i Udlandet velkendte Metoder.

En Betingelse for at faa Klarhed over disse Metoders økonomiske Værdi for vore Forhold er i første Linie Tilstedeværelsen af nøjagtige Oplysninger om de danske Lejers Udstrækning. Dette Punkt har vi optaget i vor Arbejdsplan, og der er Grund til at haabe, at man med en forholdsvis ringe Bekostning vil kunne gennemføre en systematisk Undersøgelse herover, men ikke alene dette Punkt kræver Initiativ og Støtte fra Statens Side, det samme er Tilfældet med de andre Spørgsmaal, som staaer i Forbindelse med den bedre Udnyttelse og Forædling af Tørv og Brunkul. Det private Initiativ er i Øjeblikket i den Grad optaget af Øjeblikkets Vanskeligheder, at der ikke er nogen Udsigt til, at der ad denne Vej vil blive foretaget det undersøgende og forberedende Arbejde, som er nødvendigt for, at den store Værdi, som Landet besidder i sine Tørvemoser og Brunkulslejer, kan blive fuldt udnyttet til Gavn for Samfundet. Indtrykket af, at Kulpriserne i Øjeblikket er paa et i Forhold til de sidste to Aar lavt Standpunkt, til Trods for, at de antagelig er 3—4 Gange højere end før Krigen, er i flere ledende Kredse saa fremtrædende, at Bestræbelserne for at drage de gjorte Erfaringer til Nytte er dømt til at mislykkes, hvis Staten ikke tager Initiativet.

Angaaende de øvrige Punkter i vor Arbejdsplan, nemlig Energiforsyningen ved Vandkraft, Tørvemoser, Brunkulslejer, Vind og Havstrømme, henvises til det der sagte. Ligeledes henholder vi os til Arbejdsplanen med Hensyn til Undersøgelserne angaaende Udnyttelsen af Spildevarme og Spildeenergi ved bestaaende Værker.

Alle disse Spørgsmaal er af en saadan Art, at deres tilfredsstillende Løsning, samtidig med at den ikke kan ventes opnaaet ved privat Initiativ, vil kunne give betydningsfulde Bidrag til at formindske vor Afhængighed af Udlandet og derigennem styrke Landets Økonomi.

Vi skal til Slut give et Resumé over de Summer, som vi mener vil være nødvendige for en grundig Undersøgelse paa de nævnte Omraader.

Forarbejder og Udarbejdelse af Forslag til en forbedret Udnyttelse af Brunkullene.....	25 000 Kr.
Undersøgelser over forbedrede Metoder til Produktion og Udnyttelse af Tørv, Tørvekul og Tørvekoks samt Udvinning af Biprodukterne.....	100 000 —
At overføre...	125 000 Kr.